

زینت انسان از نگاه قرآن/ تعمیر و تخریب ظاهری و باطنی مسجد

آیت الله جوادی آملی با تأکید بر اینکه زینت آدمی در مراکز دینی است؛ خاطرنشان کرد: اگر کسی باطن مسجد را خراب کند یعنی افکار مردم را آلوده کند

آیت الله جوادی آملی با تأکید بر اینکه زینت آدمی در مراکز دینی است؛ خاطرنشان کرد: اگر کسی باطن مسجد را خراب کند یعنی افکار مردم را آلوده کند خطرش بیش از خطر کسی است که ظاهر مسجد را خراب کرده است. چه اینکه اگر کسی باطن مسجد را مرمت کند، مسجد را با علم و ایمان آباد کند، اثرش بهتر از آن است که کسی بیاید با سنگ و گچ مسجد را آباد کند، هر دو خوبند، منتها یکی بهتر از دیگری است. به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله جوادی آملی در بخشی از تفسیر آیه 114 سوره بقره، به توصیف ظالم ترین فرد از دیدگاه قرآن پرداخت که بخشهایی از تفسیر آیه «؛و من أظلم ممن منع مساجد الله أن يذكر فيها اسمه و سعی في خرابها أولئك ما كان لهم أن يدخلوها إلا خائفين لهم في الدنيا خزيٌ ولهم في الآخرة عذاب عظيم"؛ به شرح ذیل است:

... خدای سبحان آبادی زمین را به وسیله مراکز عبادی معین کرده است، گرچه سراسر زمین جای عبادت خدای سبحان است، چه اینکه از رسول خدا(ص) رسید: «؛جعلت لي الأرض مسجداً و طهوراً"؛ ولی مهم ترین مرکز عبادی مسجد است و امثال مسجد، مانند مشاهد مشرفه، و بدترین ظلم آن است که به اساس دین ستم بشود، چون اگر به اساس دین ستم شد به دیگران هم ستم می شود و اگر اساس دین مستحکم شد به دیگران ستم نمی شود یا ستمهای آنها از آنها گرفته می شود. لذا خدای سبحان می فرماید: کیست ظالم تر از کسی که نگذارد مساجد الهی به یاد حق معمور بشود یا بکوشد که آن را ویران کند.

در قرآن کریم خدای سبحان انسانها را تشویق فرمود که به سمت مساجد متوجه بشوند. در سوره مبارکه اعراف آیه ۲۹ این است: قل أمر ربي بالقسط و أقيموا وجوهكم عند كل مسجد؛ خدای سبحان ما را به قسط و عدل دعوت کرده است، خدا شما را به قسط دعوت کرد. حُب پایگاه قسط و عدل کجاست، کجا ما می توانیم این امر را بهتر بفهمیم و امتثال کنیم؟ ما را راهنمایی کرد فرمود: و أقيموا وجوهكم عند كل مسجد؛ زیرا مراکز عبادی است که آیین قسط و عدل را به انسان می آموزاند: و ادعوه مخلصين له الدين كما بدأكم تهودون.

تأمین زینت انسان با حضور در مراکز عبادی

چه اینکه در همین سوره اعراف آیه ۳۱ به بعد هم این است که: یا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد و كلوا و اشربوا و لا تسرفوا إنه لا يحب المسرفين؛ فرمود: زینت شما در مراکز دینی است. اصولاً قرآن کریم چیزی که جدای از جان انسان باشد او را زیور انسان نمی داند، اگر چیزی در زمین باشد که زینت زمین است و اگر چیزی هم در آسمان باشد زینت آسمان است، بر فرض اگر کسی بتواند آسمانها را مسخر کند و همه ستاره ها را هم تملک کند باز آنها زینت آسمانند، نه زینت زمین.

وقتی خداوند سبحان از باغ و مزرع و مرتع سخن می گوید، می فرماید: إنا جعلنا ما علي الأرض زينة لها؛ آنچه روی زمین است ما آنها را زینت زمین قرار دادیم، نه زینت شما و اگر از ستاره های آسمان سخن به میان می آورد، می فرماید: إنا زيننا السماء الدنيا بزينة الكواكب؛ پس ستاره ها زینت آسمانند، نه زینت زمین.

وقتی سخن از انسان به میان می آید ایمان را زینت او می داند و لاغیر، می فرماید: حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَ زَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ؛ پس زینة الأرض، زینت انسان نیست. زینة السماء، زینت انسان نیست زینة بین الأرض و السماء هم زینت انسان نیست، هرچه جدای از جان آدمی است، زینت او نیست. تنها چیزی که زینت جان آدمی است، همان ایمان است و اعتقاد به خدای سبحان و محبت اهل بیت، که این در درون انسان راه دارد و این زیور انسان است و این را در مراکز عبادی باید فراهم کرد. لذا فرمود: یا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد .

سر خطاب "یا بني آدم" در آیه مزبور

این هم که فرمود: یا بني آدم ارشاد به آن نکته است که شیطان همان طوری که آدم را سعی و کوشش کرد که بالاخره به حیثیتش آسیب برساند: بدت لهما سواتهما و کار شیطان این است که آبروی آدم را ببرد، چه اینکه در جریان آدم این قصه را شنیده اید، شما زینتتان را بکشید که مبادا شیطان شما را بی حیثیت کند، کار شیطان این است که آبروی آدم را ببرد و طلیعه قرآن کریم هم وقتی قصه آدم(ع) را تشریح کرد، فرمود: کار شیطان و شیطنت شیطان این است که حیثیت انسان را ببرد که: بدت لهما سواتهما. پس

فرمود: یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد پس قرآن ما را دعوت می‌کند که چهره جانمان را به مراکز دینی متوجه کنیم و بدانیم که زینت ما در مراکز عبادی ماست یعنی همین دینی که با ما فرمود: تذهیب مسجد روا نیست، تزیین مسجد روا نیست، صور مجسمه در مسجد روا نیست، غیر مجسمه مکروه است و مجسمه محرم، در مسجد نمی‌شود این کارها را به عنوان تزیین نشان داد مع ذلك فرمود: زینتتان در مسجد است، معلوم می‌شود مساجد را ساده نگه‌داشتن، باعث تزیین انسان است و زینت انسان در حفظ همان مراکز عبادی است نه در زرق و برق صوری و ظاهری. آنگاه مرمت مسجد و آبادی مسجد را هم مطرح کرد و انسانها را به عمران مسجد تشویق کرد.

زینت ظاهری انسان و حضور در مساجد

آن جزء دستورات اسلامی است که انسان وقتی به نماز جمعه و نماز جماعت می‌رود، لباسهای خوب را دربر کند. مرحوم ابن بابویه قمی در همان کتاب شریف من لایحضر این حدیث شریف نقل کرده است از معصوم (ع) که اگر کسی لباس خوب دارد، لباس نو دارد، و موقع نماز بیرون می‌آورد و در مراسم عادی می‌پوشد این معلوم می‌شود برای خدا پوشاکی دربر نکرده است: «؛فلیس لله اکتسی؛ آن کسی که لباس خوب را موقع نماز از بر بیرون می‌آورد، معلوم می‌شود که «؛فلیس لله اکتسی؛ او کسوه را برای غیر خدا می‌خواهد، نه برای خدا. شایسته است انسان چه موقع نماز، چه در موقع نماز جمعه، نماز جماعت بهترین لباس و پاکترین لباس و نوترین لباس را بپوشد. اینها محفوظ است. اما آن زینت اصلی که قرآن روی آن تکیه می‌کند، همان ایمان است که مسجد مرکز ایمان است.

تعمیر و تخریب ظاهری و باطنی مسجد

در قسمت آباد کردن مساجد هم قرآن کریم ما را دستور داد که معمور نگه داریم فرمود: إثمًا یعمر مساجد الله من آمن بالله و الیوم الآخر، اما به ما هشدار داد که قسمت مهم، معمور کردن مسجد است با یاد حق و با نام حق نه مرمت‌های گچ و امثال گچ. آن خوب است، ولی مهم‌تر از تعمیر ظاهری، تعمیر باطنی است. چون عده‌ای مسجد الحرام را معمور نگه می‌داشتند و به این فخر می‌کردند و خدای سبحان فرمود: هرگز تعمیر مسجد الحرام و سقایات حایان نظیر ایمان مؤمنان نیست: أجعلتم سقایة الحاج و عمارة المسجد الحرام کمن آمن بالله.

اینها سمت‌های عادی است، اینها بدنه عبادت است. سقی و سیراب کردن زائران بیت الله یا تعمیر کردن خود کعبه اینها جزء عبادات ظاهری است و هرگز اینها مثل ایمان مؤمنان نخواهد بود و شما نگوئید ما تعمیر مسجد الحرام را به عهده داریم: أجعلتم سقایة الحاج و عمارة المسجد الحرام کمن آمن بالله؛ مثل حضرت امیر(ع)، هرگز شما مثل او نخواهید شد؛ معلوم می‌شود عند الدوران امر بین تعمیر باطنی و تعمیر ظاهری، حُب تعمیر باطنی مقدم است، چه اینکه عند الدوران امر بین تخریب ظاهری و تخریب باطنی، تخریب باطنی مهم‌تر است یعنی خطرناک‌تر است چون تخریب ظاهری یک کار آسانی است، فوراً این سنگ و گل است دوباره آدم می‌سازد اما آن تخریب باطنی به این زودی پیامدش قابل جبران نیست.

اگر کسی افکار مردم را آلوده کرد که باطن مسجد را ویران کرد، به این زودی مسجد ساختن کار سختی است تا نسل بعد متوجه بشود به معارف اسلام آشنا بشود، کار آسانی نیست. آنها که خواستند بساط کعبه را بردارند قرآن کریم فرمود: خدای سبحان با آن طیر ابابیل بساط همه را جمع کرد. ولی ظاهر کعبه طبق جریانهای فراوانی چندین بار خراب شد، سیل خراب کرد، حوادث دیگر خراب کرد این یک سنگ و گلی است که دوباره می‌سازند، اما آن باطن کعبه که اصل ایمان است او اگر تخریب بشود به این زودی بازسازی‌اش کار آسانی نیست. اگر کسی باطن مسجد را خراب کند یعنی افکار مردم را آلوده کند خطرش بیش از خطر کسی است که ظاهر مسجد را خراب کرده است. چه اینکه اگر کسی باطن مسجد را مرمت کند، مسجد را با علم و ایمان آباد کند، اثرش بهتر از آن است که کسی بیاید با سنگ و گچ مسجد را آباد کند، هر دو خوبند، منتها یکی بهتر از دیگری است.

کیفر دنیوی و اخروی منع و تخریب مسجد

و در این کریمه هم که هشدار داد، فرمود: ما کان لهم أن یدخلوها إلا خائفین؛ این خواه به عنوان یک اصل کلی معنا بشود، خواه به عنوان قضیه تاریخی هر که با مسجد و مراکز عبادی در بیفتد ویران خواهد شد، خواه آنهايي که علیه بیت المقدس قیام کردند، خواه آنهايي که علیه مسجد الحرام قیام کردند، حالا یا به تخریب یا بالمنع، خواه آنهايي که مساجد مسلمین را در حجاز ویران کردند، خواه آنهايي که در جنگ‌های صلیبی مساجد مسلمانها را در کشورهای اسلامی ویران کردند، خواه آنهايي که در زمان رضاخانی مساجد را به صورت انبار درآوردند، همه اینها را خدای سبحان هشدار تهدیدی داد فرمود به اینکه ما کان لهم أن یدخلوها إلا خائفین چرا؟ چون لهم فی الدنيا خزی؛ گذشته از آخرت ما در دنیا هم آبروی اینها را می‌بریم چه اینکه برد، در دنیا همه اینها را رسوا کرد همه کسانی که علیه مراکز دینی دست به ستم و تخریب یا منع زدند خدای سبحان اینها را رسوا کرد و مساجد را همچنان حفظ کرد.